

Kattusseqatigiit Partiiat

Tlf. 299 34 61 11 / 34 62 52 - fax 299 32 62 35
Postboks 74, 3952 Ilulissat - tlf./ fax 299 94 47 53

Anthon Frederiksen

Ulloq 03. juli 2007

Inatsisartut Suleriaasianni § 36, imm. 1 innersuussutigalugu Naalackersuisunut allakkatigut akisas-sangorlugit apeqqut imaattut matumuuna saqqummiuppakka:

Naalackersuisunut apeqqut:

- Qaanaami imigassamik matusinermut aammalumi siusinnerusukkat imigassamik matusisarnernut inatsit suna tunngavigalugu matusingallarnerit ingerlanneqartarpat?
- Imigassamik matusingallartarnerit inatsisini tunngaviusuni inuit pisinnaatitaaffiit killiliine-ruppaat?
- Matusingallarnerit kingunerisaannik inuiaqatigiinnut:
 - Iluaqutaasut
 - Ajoqutaasullu

Qanoq naalackersuisutigoortumik misilittangaqarfigineqarpat?

- Matusingallarnerit suliffeqarfinnut namminersortunut aamma imerniartarfinnut qanoq sunniute-qartarpat ?
- Matusingallarnerup nalaani imerniartarfiutillit imaluunniit imigassamik inatsisunik tunngaveqar-tumik akuerineqarlutik nioqquteqartartut ingerlatsinermikkut qanoq sunnerneqartarpat?
 - Taakkununga matusingallarnerit iluaqutissartaqarpaa ?
 - Imaluunniit matusingallarnerit ajoqutissartaqarpaa ?
- Suna suullu tunngavigalugit; Naalackersuisut siulittaasuata Qaanaap aningaasarliornera pissuti-galugu; imigassamik matusingallartariaqarnerit pisimappat ?

Qulaani apeqqutit utaqqimaarussimangaluarparpat aamma ataani apeqqutit INUISA-miit maaj-ip qiteqqunneranili naalackersuisunut ammasumik apeqqutigineqarmata, taakku akissutissaat utaqqeq-qaarsimangatsigu, kisianni taakku maannamut akineqarsimangitsut paasivarput. Taamaammallu INUISA isumasioreerlugu aamma ataani apeqqutit makkuusut akineqarnissaat ilanngullugit inger-lateqqippavut:

Killilersuineq sakkortusaataasoq

Qaanaami imigassamik aalakoornartulimmik matusineq Avanersuarmit pisinnaatitaaffiisa ilaannik arsaarinninnerunerpa? Arsaarinninneruppat taava avanersuarmit inuttut ataasiakkaatut imminut akisussaaffiginerat aamma eqqorneqarsimassaaq, kinguneraalu avanersuarmit ataatsimut tamarnik pillarneqaramik. Naalackersuisut taamatut iliuuseqarnerat arlalinnik apeqqutit pilersitsivoq:

1. Sooq ajornartorsiut qangali ilisimaneqarpat - annermillu meeqqat pisinnaatitaaffii naapertorlugit - pisortaqarfiit isumaginnikkut peqqinnissakkullu pitsaaliuinnermik akisussaasuisa tamanna annertunerusumik iliuuseqarfigisimangilaat?

2. Pisariaqalinnginnerpa avataaniit sumiiffigisamut suliarortitavut assigiinngitsutigut piunaffigisalnissaat, soorlu ajornartorsiutit ulluinnarni atukkavut pillugit avammullu qimagullutik suaartaatigilinnginnerini akunnitsinnut akulerullutik maluginiakamminnik iliuusissanillu saqqumiuussaqtarnissaannik kissaateqarfigissallugit?
3. Avannersuarmit Nuummiutulli nunaqqataappata uagutsitulli ajornartorsiuteqartut, paasiuminaappoq sooq taava taakku kisimik eqqorneqarnersut? Matusinermi periaasiusoq malissagaanni peqqinnangitsut allat inuunerinnerulissutaanngitsut taava aamma matussavavut (tupat assigisaallu)? Ilami aallaasit allunaasallu imminut toqunnissamut sakkussaammata aamma tuniniarneqarunnaassanerpat?
4. Innuttaasunik inuunerinnerulersitsisoqarsinnaanerpa – inuutissarsiornikkut periarfissaat annertarsimatinnagit, atuartitaanikkut ilinniartitaanikkullu inooriaasiannut tulluurtumik periarfissisimanagit? Tamatumuuna immikkut innersuussutigerusupparput Narsamisut “ilivitsuusumik” katsorsaavimmik; multirådgivningscenterimik pilersitsisoqarnissaa
5. Malunnarpoq imigissamik atornerluinermut ilaatigut ersiutaasoq isumaginninnikkut aningaarsiornikkullu naligiinnginnerup annertusiartortup nalimmassarnissaanut qinikkat iliuusissaaleqinerat. Tamatumuuna pisariaqalinnginnerpa partiit qinikkallu politikikkut anguniakkami sanngiiffiinik ujartuillutik imminut qivialaarnissaat?

Inuiaqatigiit ajornartorsiutaanik aaqqiisoqarsinnaanngilaq isumaginninnikkut peqqinnissakkullu sinaakkusersuinermit innuttaasut peqataasimatinnagit. Tamanna Ittoqqortoormiini nalaatereersimavarput; ilami avataaniit iluarsaasiartortut ukiuni 300-ngulersuni ”naalagiarititsisaraluarnerat” annassutigisimangilarput, taakku kukkussutaat maliinnarlugit nammineq pitsaanagerusumik maligassuisinnaanngikkuta sumut taava iluaqutaappat ajoqersuutit suleriaatsilluunniit innuttaasut inooriaasianni sorlanissimangitsut?

Imminut assortnertut periuseq politikernit ingerlanneqartuarsinnartut nalileqqajaanarpoq: ”Ikinngutinnguit, inuiaqatigiimmi siunnersuisooqataasariaqarput”, taama oqariarluni akerlianik nammineerluni inuiaqatigiit taakkorpiat qulaatiinnarlugit aaliangiilluni. Ileqqorissuunissamik oqalunneq ajunngikkaluaqisoq, kisianni ullumikkut marloqiusamik periuseqarluni ingerlaniarneq siuarsaataangaarnaviannilaq. USA taama nuannarineqanngitsigisumik præsideqarsimanngisaannarpoq; nunarsuarmit eqqissineq anguniarparaa, akerlianilli sorsussinnaanermut akuersissutinik tunioraajuarluni.

Tamakkisumik suliniuteqartariaqarpugut ulluinnarni aammalu inuiaqatigiinni ajornartorsiuterpasuit pinaveersaartinneqarsinnaanissaannut patajaatsumik isumannaarinnittoqassappat. Qaatuqisariaqarpugut qissimillugillu Sverigep imigassamik inerteqquteqarnera aammalu Hollandip ”amma-suunera” qanoq sunniuteqarsimanersut. Qanoq ilinniuteqarsimappat, qanoq ililluta iluaqutiginiarsinnaavagut? Piffissanngorsimavormi piusinnaasunik siuarsaasinnaasunillu aaqqiinissamut siunnersuusiornissarput. Pilertupallalluni aaqqiiniarnerit inuup eqqarsarsinnaassusillip nalaani atorfissaqartinneqanngillat. Immaqa akit assigiittussaataitanerannik atorunnaarsitsineq qaangerniapallaannagassaannilaq. Misissueqqissaarnerit pitsaasut atornerqarsinnaasullu, inuinnarmut paasinartut, amerlanersut pisariaqarput – illoqarfinni nunaqarfinnilu.

Taamaammatt uivernerit pilertupallallunilu aaqqiiniarnerit pinngitsoorneqassappata piffissanngorluinnarsimavoq oqaaseqatigiit ”peqqissaartumik piffissaq eqqorlugu” ilikkassallugit aammalu paasillugu qanoq umiarsuaatileqatigiiffimmut Mærsk-imut tamannarpiat naleqartigisimanersoq. Akuerisariaqarparput piitsuulluni akisuujummat, kisiannili sulii akisunerulluni qanittumuinnaq isigisaqarluni.